

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foaie apare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.**Anul XIX.****Blaj, 12 Iunie 1909.****Numărul 23.****Fondul de penziune preoțesc
și încă ceva...**

— articol din afară. —

Ca un răsunset la cuvintele pline de căldură din primul nrului 18, să ni-se deie voie a-mi desvăli și eu vederile mele.

Nu mai încape nici o îndoială, că starea și soarta preoțimii azi s'a îmbunătățit. E de datorința noastră, să ne asigurăm deci și viitorul pe alte baze mai solide și deci mai fericoare, căci până trăim noi în sănătate și putere, ai noștri au ce le trebuie, trebuie însă să ne îngrijim, ca și văduvele și orfanii noștri, rămași în urma noastră și chiar noi la zile de neputință și slăbiciuni, să nu fim lăsați pe bunăvoința altora.

În coloanele prețuitei noastre „Unirea” s'a scris frumos, dar prea puțin despre „fondul de penziune preoțesc” respective punerea în viitor pe alte baze a fondului deficienților și cel al văduvelor și orfanilor.

E datorința noastră a tuturor, ca să stăruim mereu pentruca do-

rințele noastre juste trup să se facă, și încă cât mai curund, ceiace observând și Venerata noastră Superioritate bisericească, ne va da binevoitor indigitările clare și ne va arată căile luminate, pe cari pornind să ajungem la țintă.

N-am pretenția de a mă impune cu părerile mele, ci ca un simplu gregar voiesc a-mi expune modestele mele păreri cu dorul fierbinte de a auzi, întru limpezirea acestei cestiuni vitale, și ale altor confrăți, cu aceiaș dragoste și bunăvoință, cu cari și eu mi-le descoper.

Iată-le:

Intr'un sinod arhidiecezan, convocat încă în toamna acestui an, să se decidă contopirea fondului deficienților cu cel al văduvelor și orfanilor într'unul.

Acest fond comulat constă din:

a) capitalul găsit azi la fondul deficienților;

b) capitalul găsit azi la fondul văduvelor și orfanilor;

c) taxa fundamentală de 400 cor., plătită odată pentru totdeauna, în 2 ani consecutivi în 4 rate, de către fiecare preot gr.-cat. arhidiecezan;

d) 5% din întregirea congruală a fiecărui preot activ din Arhidieceză, plătite anual în 2 rate și subtrase an de an în centru;

e) $\frac{1}{2}$ %, plătit anual de către comunitățile bisericești din Arhidieceză, din valoarea averii lor mobilă luându-se afară valoarea edificiilor: biserica, școala, casa parohială cu superedificatele sale.

Acest capital — după socoteala mea — de peste un milion coroane ar rămâne neatacabil și mereu augmentat din taxele fundamentale ale preoților nou-ordinați, a cuotelor anuale preoțești și ale bisericilor, și numai interesele lui se vor folosi în scopul penzionării preoților și ajutorarea văduvelor și orfanilor.

Statul de penzionare și resp. ajutorare să se redacteze și aplice după modelul celui al învățătorilor, cu minimul serviciului de 10 ani și maximul de 40 ani, împărțâșiți fiind preoții penzionați din procentele salariului fundamental de 1600 cor. conform anilor de serviciu, așisderea văduvele și orfanii. Iar la 10 ani de serviciu penziunea să fie egală cu salariul fundamental de 1600 cor. având dreptul fiecare preot, — nu

FOIȚĂ.**Cuvântare de deschidere**

rostită de prof. Dr. Petru Hetcu la festiva — aranjată de tinerimea gimnazială din Beiuș — întru amintirea marelui Mecenat: *Mihail Pavel.*

*Preavenerat Corp Profesorat,
Stimați Oaspeți,
Iubiților Tineri!*

În momentul acesta, când prin prezenta-mi dizertație vreau să aduc un mic prinos de recunoștință memoriei binecuvântate a Marelui Arhiepiscop și Patron al nostru de odinioară — *Mihail Pavel*, primul cuvânt ce mi-se deslănțuiește de pe buze-mi își ia sborul în sus spre cer, la tronul Atotputer-nicului Dumnezeu, ca semn de adâncă mulțumită, pentrucă a dat bisericii sale așa un Arhiepiscop și gimnaziului nostru așa un Patron, precum a fost *Mihail Pavel*.

El s'a depărtat dintre noi, însă memoria Lui va fi binecuvântată și Amintirea Lui cu drag păstrată în inimile noastre și

totdeauna solemn serbată în ziua de azi (1 Iunie) de elevii iubitoare și elevii recunoscători a institutelor întemeiate de El.

Mare și nepătrunsă e taina morții, care taie firul vieții omenești, dar „monument neperitor” ridică memoriei sale acela, care toată viața sa a muncit pentru binele altora, și cunună de lauri nevestezită își așează pe monument, acela, care până la moarte a fost credincios poruncilor lui Dumnezeu.

Altruismul și plinirea poruncilor divine a fost deviza Marelui Arhiepiscop repauzat. — Iubirea — isvorită din inimă nobilă — față de Creatorul nostru și dragostea nefățarnică și desinteresată față de aproapele nostru, formează bază și temelie solidă, pe care a zidit *Mihail Pavel* măreața columnă a memoriei sale.

Faptele Lui nobile au isvorit toate din inima cea mai iubitoare, din credința cea mai nefățarnică și din conștiința cea mai curată și au fost inspirate și pătrunse de o dragoste nemărginită și desinteresată.

Dragostea aceasta desinteresată l-a înzestrat cu două însușiri — foarte rar de în-

tâlnit în acelaș om: cu blândeța aceea adevărată patriarhală și cu smerenia rară preoțască, cari au dat Arhiepiscopului de pie me morie puterea aceea atrăgătoare și fermecătoare, care l-a caracterizat totdeauna și l-a făcut așa de plăcut înaintea tuturor.

Altruismul desinteresat l-a înarmat cu ochii acei ageri, cari pătrundeau în inima și în cugetul altora și-l făceau să privească în cele venitoare cu o siguranță, care este dată numai celor aleși alui Dumnezeu.

Iubirea curată față de aproapele a format în Dânsul aceea bunăvoință rară, care locuiește numai în inima acelora, cari sunt scutiți de orice egoism și de orice interes personal. Din dragostea adevărată creștinească a pornit aceea simplitate patriarhală, aceea modestie rară, aceea smerenie adevărată preoțască, care a caracterizat pe acest mare Arhiepiscop în toată viața sa.

Dragostea desinteresată față de aproapele său l-a făcut Mecenatul lipsiților și părințele săracilor, — aceasta l-a condus și însuflețit la îndeplinirea datorințelor sale și-l

insă și datorința, a-și cere penziona-
narea fără restricțiuni ori condițiuni.

Repet: fondul de penziune să
înființeze pentru întreaga preoțime
greco-catolică din Arhidieceză.

Să ne ajutăm noi pe noi cât
mai în grabă, căci nime altul nu
ne va ușora viitorul nostru.

Frățește să jertfim din al nostru,
cât biet avem, „prin noi înșine!“
fără de a contă la ajutorul altora.

Intr'aceea să ne fie gândul mereu
la poporul nostru, să ni-l strângem
cu dragoste pe lângă noi, să mun-
cim și mai mult, ca până acum,
pentru deșteptarea, cultivarea și
înaintarea lui pe toate terenele,
căci având un popor deștept și ri-
dicat, pe noi ne vom ridica și dra-
gostea acestui popor și increderea
lui în „părintele lui sufletesc“ ne
va fi chiezășia viitorului nostru și
mai senin. Azi încă, bietul Român,
în preotul său își vede intrupate
toate idealurile vieții sale trudite
și în toate acțiunile sale, încă tot
pe noi ne consideră de sincerii și
bunii săi sfătuitori. Să-i conservăm
noi inima, sufletul și gândurile lui
curate și luminate de acestea idea-
luri, căci numai astfel putem să avem
garanța viitorului nostru ca neam.

În cursul vremilor grele și vi-
trege, poporul țaran mai ales, ne-a
susținut din mălaiul și cu denarul
său, a jertfit el până unde a putut

și cât a putut, pentru preotul său,
să jertfim și noi, cât ni-e cu pu-
tință și până unde putem pentru
poporul nostru, prin ce legătura
dragostii și încrederii, dintre noi și
el, va fi și mai întărită prin pecetea
recunoștinții și rasplății reciproce.

Spiritul lui Șaguna.

— Naționalismul lui. Cronică literară. —

Mundus vult dici. Aceasta zicală se
adeverește totdeauna, când cuiva anumite
merite i-se măresc, defectele nu i-se socotesc
și așa se face din el o figură ideală, un
erou care întrece și pe zeii din Olimp. E
bun cultul eroilor și e bine, ca lumea să
aibă modele de imitat, obiecte de însuflețire:
dar nu pe socoteala adevărului istoric.

Șaguna a fost mare prin aceea, că a
adus biserica ort. română din patrie la forma
ei de azi: a desfăcut-o de cea sârbească și
a provăzut-o cu „Statul organic.“ Dar că
aceasta din urmă operă intrucât corăspunde
principiilor de constituție ale bisericii lui
Hristos și intrucât nu, mai bine o știu și o
mărturisesc scriitorii greco-orientali, cum e
Dr. George Popoviciu, Arhim. Iuliu Scriban,
Dr. Nic. Bălan (ca să amintim numai câțiva.)
Deci și în privința aceasta foarte scade
meritul lui Șaguna. Iar din alt punct de
vedere bisericesc, din acela al confesiona-
lismului, pe cum am dovedit în rândul trecut
Șaguna însămnă un ce foarte regretabil; în-
sămnă codificarea, ca să-i zicem așa, a in-
toleranței confesionale, care atât bântuiește
la noi. Acum vom vorbi despre Șaguna din
punct de vedere politic, al politicii naționale.

În timpul din urmă mult se scrie în

foile noastre nenationaliste, despre naționa-
lismul lui Șaguna. Pagubă, că se scrie numai
în acelea, căci prin asta obiectul din chestie
câștigă alt colorit; dar e natural, că numai
acolo să se scrie, căci foile naționale nu ar
publica astfel de comunicații! Se scrie, că
Șaguna deloc nu a fost acel mare naționalist
sau mare român, ori cum i-ai zice, cum ne
apare nouă azi; din contră, a fost un ma-
ghiaron cât se poate de mare, politicos în
senzul rău al cuvântului, cam cu două fețe,
egoist, ș. a. Ce se spune aici, nu-s lucruri
noi; s'au spus deja demult prin cărți și ga-
zete românești, acum se publică numai ca
reflexii ca *apoteozele*, ce răsună peste tot
din prilejul jubileului din anul acesta.

Facem o privire asupra literaturii mai
nouă despre Șaguna nu cu alt scop, numai
ca să contribuim la cunoașterea mai perfectă
a acestui bărbat, să ne apropiem mai tare
de adevăr. Facem și pentru aceea, că în
timpul din urmă multă vină se bagă ar-
hieriei noastre, pentru că n'ar fi destul de
buni naționaliști și li-se spune, că de ce nu-s
ei, cum erau pe vremuri arhieriei și arhierul
arhieriei: marele Șaguna!?

În anul 58 a. c. al „Ungariei“ un
anumit Sava (Sava, Pimen, Gruia, tot numiri
canonice ortodoxe) arată, că Șaguna atât de
mare naționalist a fost, încât în anul 1848,
ca vicar episcopesc al bisericii române ne-
nite din Ardeal, nesilit de nime, din voia
sa liberă, numai de dragul lui Kossuth, a
*introdus limba maghiară ca limbă protocolară
de conzistor.* Afară de Șaguna nici un asesor
nu știa ungurește. Și totuși, după cum zice
Papiu Ilarian, a făcut atâta pentru unguri,
cât nici chiar înșiși ungurii nu cutezau să
pretindă... Originalul actului conzistorial în
care s'a adus aceasta hotărâre, s'a fost pus
o lună de zile spre vedere publică în Blaj
în 1890. „Lumea mare însă totuși ține pe

face un model vrednic de urmat. Iubirea
aceasta nefățarnică L-a înzăstrat cu darul
de a atrage spre dânsul cu încredere pe fie
cine; aceasta iubire L-a înălțat la treapta
arhierescă, dându-i prin aceasta autoritate
impunătoare nu numai în biserica sa, ci și
înaintea fruntașilor contemporani.

Din dragostea aceasta a isvorit alipirea-i
nestrămutată de neamul său, căruia Mihail
Pavel i-a dedicat întreaga muncă a vieții
sale și tot avutul Eparhiei sale, căruia El
i-a fost credincios aderent din tinerețe până
la bătrânețe și până la mormânt.

*Aceasta dragoste frățească L-a făcut
așa de îndurat față de cei 60 preoți lipsiți,
pe cari în fiecare an i-a ajutat cu o sumă
considerabilă, și prin aceasta a stors lacrimi
de bucurie și mulțumită din ochii multor
mame îngrijate de soartea și viitorul băie-
ților lor.*

Iubirea aceasta L-a făcut Părintele vă-
duvelor și orfanilor de preoți, căroră prin
institutele întemeiate aici (Beiuș) și prin
fundațiile din Oradea-mare le-a făcut loc de
adăpost și de creștere.

A știut ce-i sărăcia și mizeria, fiindcă
și El a avut parte din ele. Ca băiat orfan
și sărac de dascăl își termină studiile medii
cu mari greutăți — luptându-se cu cele mai
mari neajunsuri, ba de multeori flămânzând
— precum mi-a povestit bunicul meu —
prietin de copilărie a marelui Arhieriu.

Cu toate acestea a fost unul dintre

cei mai buni studenți. *Deși era sărac, avea
o ambiție rară-nobilă și nu putea suferi
nedreptatea.*

Ca student bun, fiind de profesori pre-
terat și nu după merit clasificat în gimna-
ziul din Baia-mare, — unde și-a început stu-
diile medii — într'o zi de primăvară își
strânge cărțile și luându-și băticuța în mână
părăsește gimnaziul din Baia-mare și merge
la Sătmar și Cașovia, unde și-a terminat
studiile medii.

Când ajunge de Episcop la Oradea-
mare — cugetându-se la soartea amară a
studenților săraci — trăiește și ca Vlădică
simplu și retras, ca din venitele Eparhiei
avute să întemeieze institute și să facă fun-
dații pentru fetițele și studenții săraci, —
cari au voie de studiat — ca aceștia să-și
poată termina studiile în tihnă, fără greu-
tățile luptei pentru existență și fără ne-
ajunsurile, cari le-a îndurat El.

Oratori mai competenți ca mine au
atins și vor mai aminti multe din vredni-
ciile și meritele Arhierului repauzat, pentru
aceea trec peste activitatea-i importantă des-
fășurată în sânul Eparhiei concrezute con-
ducerii Lui, — nu amintesc darurile multe,
cu cari a împodobit catedrala din Oradea-
mare și biserica din loc (Beiuș). Nu amin-
tesc însemnatele sume, cari le-a dăruit pentru
scopuri filantropice. Nu voiesc să vorbesc
despre meritele nespuse, ce și le-a câștigat
prin întemeierea și îngrijirea tuturor insti-

tutelor, cari le avem; dar îmi țin de o
sfântă datorință; să Vă jur pe ce aveți mai
scump, că în sufletul său fiecare dintre noi,
ca drept prinoc de recunoștință să înalță în
ziua de azi o rugăciune ferbinte la tronul
Atotputernicului Dumnezeu și în cugetul său
să depunem pe mormântul marelui Arhieriu
o cunună de flori, împletită din sentimentul
nostru de stimă și stropită cu lacrimile de
recunoștință față de El.

Sper că chipul blând a iubitului Ar-
hieriu nu s'a șters încă din sufletul nostru;
dacă aceasta însă s'ar fi întâmplat prin cu-
vântarea-mi prezintă vreu să reînnoesc me-
moria Lui binecuvântată în sufletele noastre.

*Deși moartea ne-a despărțit de El, dar
amintirea Lui trebuie să o păstrăm cu
scumpătate în inimile noastre, pentru că El
ne-a fost un Părinte bun, care prin bine-
facerile sale s'a îngrijit de viitorul nostru
și de binele Bisericii Sale și a neamului său.*

Mire iubitor a Bisericii Sale și erou
adevărat a poporului românesc a fost El,
fiindcă în toată viața Sa până la moartea
Sa — a muncit cu zel neobosit și cu dra-
goste părintească pentru prosperarea Epar-
hiei Sale și pentru cultura poporului româ-
nesc, din sânul căruia a ieșit și El.

*Mihail Pavel a fost și va rămâne în
veci intruparea cea mai frumoasă a geniului
românesc și sufletul Lui nobil preoțesc va
servi totdeauna ca model vrednic de imitat
pentru Arhierii noștri.*

Șaguna nu de român bun, ci de român mare iară pe episcopul Blajului, pe Leményi, de slab român; ba mulți de un ungurizat și ungurizant; pe când Leményi a ridicat la Viena proteste așa de mari, ca și cari nici înainte nici după aceea, nu a mai redactat nici un conzistor român...“ zice Sava.

În nr 72 a. c. tot „Ungaria“ scrie: „prototipul caracterelor naționale... îl formează „marele Andrei baron de Șaguna.“ Da, căci este caracterul național cel mai netăgăduit, care nu s'a sfîit nici de cele mai contrare îndeletniciri postului și demnității sale, numai ca să poată fi ridicat până la al 7-lea ceriu prin distincții și titlaturi... Încă în tinerețe, ca adjutant episcopesc, cu mâna proprie a prins pe „regina moților“ *Ecatrina Varga*, și-a dat-o pe mâna administrației — făcând raport despre aceasta în forma din cale afară laudăroasă și subscriindu-l ca cea mai plecată slugă a guvernului maghiar...“

Cetim în „Telegraful român“ (nr. 46 a. c.), că în 23 Aprilie n. profesorul din Sibiu Dr. Ioan Lupaș a ținut la Christian o conferință despre Șaguna. Dl Lupaș e un foarte istet istoric, se ocupă cu Șaguna de mult, a scris despre el în „Raportul institutului teol. — pedagogic din Sibiu an. 1907/8“ și vrea să edee un volum de vre-o 600 pag. cu același subiect. Dsa spune, că Șaguna a fost unul dintre cei mai buni sfetnici ai împăratului și prin el s'au mântuit și românii de iobăgie. Apoi dacă e așa asta nu însemnă nici o laudă pentru Șaguna; căci din iobăgie am fi scăpat odată cu celelalte popoare și fără Șaguna; iar dacă a fost el *sfetnic împăratului*: cum de fapt a și fost, pentru ce nu a contribuit, să se *implinească așteptările românilor după revoluție*? În privința aceasta iară a greșit foarte mult Șaguna. Sunt interesante și de mare preț destăinuirile ce le aduce numărul mai nou (1. Maiu a. c.) al „*Neamului românesc literar*.“

Aici se fac publicări „din corespondința lui Bariț.“ Între altele este o epistolă, în care-i vorbă despre călătoria fruntașilor națiunii: Iancu, Balint, Axente, etc. În aceea

Luând în considerare faptele nobile a marelui Arhiepiscop, cari toate au fost inspirate de adevărata dragoste părintească și săvârșite cu un zel pătruns de temere și frică pentru soarta noastră, — să promitem solemn, că vom păstra totdeauna cu iubire memoria Lui în inimile noastre, și că vom fi credincioși până la moarte credinții și dragostii Lui părintești, că vom lăsa ca moștenire urmașilor noștri recunoștința și iubirea fească, ca cel mai scump tezaur al inimilor noastre, că vom conlucra din răsuputeri pentru realizarea ideilor mântuitoare, cari ni le-a vestit și lăsat ca moștenire.

Prin aceasta ne vom îndeplini scumpa noastră datorință, nu numai față de memoria binecuvântată a iubitului nostru Arhiepiscop, ci ne vom îndeplini datorințele noastre totodată și față de Biserică, patrie și națiune.

Prin aceasta vom dovedi mai eclatant, că vrem să fim pururea fii recunoscători a marelui Arhiepiscop și Patron de odinioară și că muncim într'acolo, să eternizăm memoria lui Mihail Pavel din neam în neam.

epistolă se zice: „Noi mergem cu rușine, pentru că unde se proiectase o deputație grandioasă, ne pomenim că plecăm doi, trei înși noi, pe lângă ceilalți, cari au mai fost. Dumnezeu să ierte păcatele lui Șaguna, care este *vina capitală la aceasta*. După ce nu merge el, *din cauzele lui cunoscute*, ar fi vrut ca să nu meargă nici alții, și a îndărătnicit și pe cei ce ar fi putut și ar fi vrut să meargă. *Toate semnele dovedesc, că omul acesta s'a desbinat de cauza națională* și numai prin vorbe seci și prin oarecare fapte speciale mici, voiește a se recomanda Românilor. Ce dovadă mai curată vrei, pentru simțemintele lui cele dubie, decât vorbele cele desprețuitoare ce le împrăstie ciocoiului asupra deputațiilor, cari s'au dus și cari să gătesc a pleca? Subt *vorbele lui cele dulci*, cu cari face paradă înaintea noastră, că îl doare de cauza națională, zace o inimă rece și *vicleană*. Acesta e Șaguna înaintea noastră. Bagă de samă și priveghează, ca să nu te înșeli. Șaguna ar fi putut îndemna spre a se face o colectă bunicică de bani. N-a făcut nici aceasta, și nici că va face, pentru că mai mult îi păsă de el decât de națiune. Deputații, deși nu mult, dar totuși vor face cheltuială, și apoi tu ști, că ei duc puțini bani cu dânsii. Imbrățișază și obiectul acesta tot tu: fă apel la inima Românului, și el, săracul, și din gura copiilor săi va trage un crețar și pentru acei ce se ostenesc a-i scoate drepturile la lumină. Șaguna ni-a zis, că el va merge la Viena, dar nu mai curând decât după Paști. Atunci el nu va merge pentru cauza națională, ci pentru sinodul episcopilor de biserică răsăritului. Timpul acestui sinod eră prefript de ministru înaintea Paștilor, în post; Șaguna a arătat lui Bach și l'a rugat să scrie fratelui său că acel soroc nu e potrivit, ci să-l *pună după Paști*, ceea ce se va și face. Așa dar, când va merge Șaguna la Viena, va fi târziu, cauza națională va fi hotărâtă; și el apoi merge curat pentru sinod. Încă odată: *bagă de samă să nu te înșeli în vorbe și simțemintele lui*.“

„P. S. Pentru deseară suntem invitați toți cari mergem la Viena, să cinăm la Șaguna. *Cu prânzuri și cu cine nu se recomandă el înaintea aceluia, cari nu caută la cele din afară ale omului, ci pătrund în inima și rărunchii lui*.“ Iacă dar, caracterizarea naționalismului lui Șaguna. Nu o facem noi, ci o face un mare bărbat contemporan; nu o scoatem din oarecare gazetă „ne-naționalistă“ din patrie, ci chiar din Neamul Românesc, care în privința naționalismului cred, că e ireproșabil.

Tot pentru naționalismul lui Șaguna e caracteristică o altă însemnare din corespondința lui Barițiu. E vorbă de 4 preoți arestați pentru delictul politic; despre ei se scrie în o epistolă: „auzim de sigur, că trei dintre preoții arestați, *fiind neuniți*, se slobod mâne pe chezășia episcopului Șaguna. Dar al patrulea, care e *unit*, pe a cui chiezășie se va slobodi?“ Iar în epistola dată cu o săptămână mai târziu se scrie: „în cauza eliberării celor patru preoți, episcopul Șaguna s'a arătat tolerant, naționalist și român. Fără a căuta, că unul din preoți eră unit, l-a luat și pe acela sub cautiunea sa *frumos!*“ Iată cu ce ironie amară întâmpinau românii naționalismul lui Șaguna!

Unde este azi arhiepiscopul român, care *între împrejurările de azi*, numai pe departe să rivalizeze cu Șaguna? Cu ce conștiință

poate băga cineva vina bunăoară P. S. Sale Episcopului dela Lugoj, pentru anumite expresii ori nu știu ce — cu provocare la Șaguna?! Sigur numai din ignoranță. Să iucete dar a ne mai fi model al naționalismului acel bărbat, care încă în 1848, anul libertății, a introdus în Sibiu limba maghiară ca limbă oficioasă în biserică; care cu un rol de detectiv a prins pe Catarina Varga din tabăra moților, păcălindu-i, cum se zice pe aceștia și pe ea sub pecetul spovedaniei, — care la aducerea art. de lege XLIII. din 1868, despre noua unire a Ardealului, pe când cu lacrimi de crocodil în ochi se tânguia la români, că: „a plânge cu voi pot, dar a ajută — nu;“ de altă parte tot el nu s'a alăturat opiniunii contrare a comitelui săsesc, ci Împăratului ar fi zis, că „*voința Majestății Tale pentru români este poruncă!*“

Nu mă mir de un avocat bătrân din Caransebeș, care în o foaie de acolo scriind despre Șaguna, zice: „nu înțeleg adorarea cea mare a neamului către acest Vlădică, care e și în inimă, și în suflet, și în minte și în caracter, un adevărat grec, fără nici o însușire românească.“ „Și zice mai departe, deși știu, că: de mortuis nihil nisi bene, totuși altcum nu pot să vorbesc de Șaguna nostru și nu pot nici tăcea; de oarece văd, că cultul șagunean a trecut azi și preste Carpați și astfel mergând cu toții în rătăcire, paremi-se, că așa face și un mai mare păcat prin tăcere față de neam.“

Șaguna nu-i vina pentru cultul ce i-se dă. Vina suntem noi, cari după înclinările omului de idealizare, îi atribuim merite și acolo, unde nu are; aceia, cari chiar cu istoria în mână vreau să-l preamăresc pentru fapte, cari numai spre laudă nu-i servesc. Deci: discreția cuvenită! Fie el mare și proslăvit pentru meritele sale absolute și relative, câștigate prin înființarea bisericii ort. române naționale din patrie și prin alte lucrări pe terenul vieții noastre culturale; dar să se știe, că în privința națională a mai existat și alt Șaguna, Șaguna cel politic, la care nu-i bine să ne provocăm, ci chiar în interesul lui se cere să-i lăsăm portretul ascuns, invălit.

Sine ira et studio.

Conferență în Gherla. Primum următoarele șire: În 24 Iunie st. n. va fi în Gherla o conferență în cauza înființării fondului de penzină pentru preoți. — Preoții celor 33 tracte protopopești numite ardeleni au cunoștință de acest lucru însemnat, ba au și delegații lor plenipotențiați cari în aceea conferență îi vor reprezenta și în numele lor vor aduce deciziuni obligatoare.

E rândul onorațiilor delegați pe cari clerul iau cinstit cu încrederea lui, ca la aceea conferență să satisfacă per eminentiam și conștiințios datorințelor luate în conferențele tractuale. Fiind vorba de bani, fondul trebuie așezat pe baze solide și cu deosebire îngrădit cu posibila răspundibilitate materială. La acest rezultat însă după părerea mea numai așa vor ajunge delegații noștri, dacă încă în 23 Iunie vor fi cu toții în Gherla și acolo ei de ei vor ține o conferență specială în cari vor combina diferitele păreri a singuraticelor tracte — și din acele păreri vor accepta toate cele bune și necesare deoparte, iar de alta vor delătură cele opăcitoare ori

necorăspunzătoare — dacă vor fi și de aceea — și așa apoi unificând din multele propuneri numai una și bună, — cu aceea vor intra de-a gata la conferența ce se va ține în 24 sub prezidența Prea Veneratului Capitul catedral. Prin aceasta procedură nu numai că se vor isprăvi agendele după dorințele clerului, ci să va mai încuraja și eventuala prolongire a conferenței și schimbul superflu de vorbe în conferență.

Aceasta este părerea mea pe lângă care militând aș dori ca în 23 înainte de amiază delegații să ne putem saluta în Gherla în o conferență a noastră specială.

Un delegat.

Conferența comitetului central a partidului național. Comitetul central al partidului național român din Transilvania și Ungaria a ținut ședință plenară la 4—5 Iunie în Budapesta participând în număr mare și bărbații de încredere din cercuri ai partidului.

Desbătând situația politică generală, comitetul a constatat, că criza actuală politică rezultă în mod firesc din sistemul exclusivismului de rasă inaugurat contrar adevăratelor interese obștești în guvernamentul țării.

În consecință, comitetul național mai mult ca ori și când e de convingerea că o soluție mulțumitoare corăspunzătoare tuturor intereselor țării, și popoarelor conlocuitoare pe cum și intereselor monarhiei întregi nu se poate fuchipi decât prin abandonarea acestui exclusivism în guvernament, prin inaugurarea democratismului adevărat, prin respectarea necondiționată a libertăților publice și ale drepturilor individualităților etnice din țară.

Comitetul a luat la cunoștință și a aprobat activitatea parlamentară a deputaților naționaliști, invitându-i să continue lupta lor pentru drepturile națiunii române pentru realizarea programului național român insistând asupra introducerii votului universal în timpul cel mai apropiat pentru inaugurarea adevăratului parlamentarism în Ungaria.

În chestiunea conferenței naționale comitetul a menținut hotărârea sa adusă la 20 Ianuarie a. c. ca la timpul oportun să se convoace conferența națională proiectată și a decretat săvârșirea lucrărilor pregătitoare, astfel ca la timpul potrivit conferența să se poată convoca și ține fără întârziere

Comitetul național a constatat competența exclusivă a conferenței naționale de a se pronunța în chestia separării băncii Austro-Ungare, având toți membrii partidului

a se conforma acestui punct de vedere. Comitetul național remarcând tendințele contrarilor partidului național român de a sparge solidaritatea națională observă, că aceasta solidaritate nici când n'a fost mai mult justificată și reclamată de împrejurările politice, decât chiar situațiunea actuală, care îndreptățește pe deplin programul și ținuta partidului național român.

Prezidentul clubului deputaților naționaliști. Domnul Dr. Mihali a prezentat scrisoarea dlui Dr. N. Șerban, prin care acesta supune judecării deputaților atitudinea dsale din congregația comitatului Făgăraș, pe lângă declarația că până la deliberarea acestei chestiuni nu va lua parte la ședințele clubului.

Asupra acestei scrisori se va pronunța clubul deputaților.

CORESPONDINTE.

Dela Orade.

5 Iunie 1909.

De câțiva ani încoace Capitulul român gr-cat. de Orade, mai în fiecare an a avut parte de doliu, îngropându-și pe șir pe cei mai bătrâni dintre membrii săi. Căpătând însă în locul celor repauzați totdeauna câte un vrednic membru nou, doliul pentru cei pierduți în scurt i-s'a schimbat în bucurie pentru cei noi câștigați. O astfel de bucurie l-a ajuns și în aceste zile pe Capitulul Orădan prin denumirea noului membru capitular în persoana venerabilă a vrednicului preot și meritosului bărbat: *Samuil Ciceronescu.*

Samuil Ciceronescu s'a născut în Ceheiu (com. Bihor) la an. 1860, unde tatăl său a fost preot. Studiile și le-a făcut la Orade, unde la an. 1878, a depus și maturitatea. Teologia a absolvat-o la Sătmar în 1882. În 1883 a fost hirotonit de preot celib. și a fost denumit de actuar episcopesc, purtând acest oficiu până la an. 1887. Dela 1887—1891, îl aflăm în seminarul domestic de prefect și profesor la preparandie; delo seminar episcopul îl duce în curte de ispravnic și totodată îl numește de arhivar și bibliotecar diecezan. Acestea oficii le duce până la an. 1896, când iarăși ajunge în Seminar ca vicerector și profesor la preparandie. La 1899 episcopul Pavel — fie iertat — îl cheamă la oficiul diecezan denumindu-l de administratorul fondurilor diecezane.

Ca prefect și profesor Samuil Ciceronescu este pedagogul strict, dar totodată prietinel tinerilor, ba părintele adevărat al copiilor, nu odată din al său îmbrăcând și

provăzând cu cele de lipsă pe cei mai săraci. Ca vicerector seminarial, ca ispravnic al curții și ca administratorul averilor diecezane îl vedem totdeauna econom bun, grijitor credincios, lucrând din răsputeri și cu multă interesare — chiar și preste datorințe — pentru augmentarea averilor diecezane crezute grijii, respective manuării sale. Deși nici când n'a fost râvnitor de distincțiuni, munca conștientoasă în toate oficiile ce le-a purtat, deja în anul 1895, i-a adus asesoratul conzistorial, în 1896, vicarhidiaconatul onorar cu brâu roșu, totodată a fost denumit de membru exactoral, iar acum l-a ajuns înalta și binemeritata distincțiune: denumirea de canonic.

Domnul Ciceronescu prin muncă continuă, neobosită, și punctuală și-a făcut numele în întreaga dieceză, ei și peste hotarele diecezei în larg care și l-a făcut cunoscut și ce e mai mult: și l-a făcut cinstit și venerat de toți, cari îl cunosc. Cine cunoaște pe Samuil Ciceronescu îl cunoaște: la altar de preot piu, afară în viață de creștin și român adevărat, în oficiu la lucru de nesfârșit, în societate de om plăcut, pretutindeni de bărbat întreg, de om exemplar, pe lângă aceea de o inimă generoasă și darnică, carele trăind modest și punând crucer la crucer, și până acum deja a făcut o fundațiune de câteva mii de coroane pentru înzestrarea bisericilor sărace. Înțelepciunea arhirească deci și de astă dată s'a dovedit, dorind arhiereul a avea între aleșii săi sftelni și pe acest sincer și valoros bărbat: pe Domnul Samuil Ciceronescu.

Magnificența Sa, noul canonic, se află în etatea bărbăției; dieceza dreptaceea leagă încă speranțe mari de persoana Magnificenței Sale, și abundă cu simpatie și cu bucurie îl vede pe treapta de dignitate, la care Dumnezeu l-a invrednicit. Ceea ce-i dorim deci este, ca Dumnezeu spre binele diecezei să ni-l țină la mulți ani! — u. —

Scrisoare din București.

(Continuare).

Mai este încă un ortodox aci la noi care scria odată cu pseudonimul „Rezeșul dela Scurta“ dar pe urmă și-a spus numele adevărat de „Brăescu dela Scurta.“ Nu-l cunosc dar știu, că redacta odată ziarul „Vremea“ și „Lumea Ortodoxă“ plătite cum ziceau ziarele cu ruble rusești; au încetat însă, deoarece Rușii nu aveau destule ruble pentru Mangiuria, unde deși ortodoxi și blagosloviți de Sf. Ioan dela Cronstat, totuși au fost decimați de neortodoxii Japonezi!

Beți numai apă minerală ungară!

Societate pe acții pentru
comunicație și export de
ape minerale ungare. Bu-
dapesta, V., Bathory 5.

Vanzarea exclusiv a următoarelor ape minerale:

Apă de Borszék fântâna principală
contra podagrei
> > Borszék fântâna Kossuth
> > Borszék fântâna Boldizsár
> > Bodok Matild
> > Baross
> > Borhegy

Apă de Boholt
> > Vâlcele (Előpaták)
> > F.-Rákos Mária
> > Fehérkő
> > Gloria
> > Horgász—Hankó

Apă de Kászón-Jakabfalva
> > Kászón fântâna
principală (Salu-
taris conține iod
și litium.
> > Répát
> > Székely-Selters
> > Stoiceni (Stojkai)

Întreabă-ți numai medicul și vei
ști, că puterea vindecătoare a

apei minerale naturală

și gustul ei plăcut nu se poate
asemăna cu apele minerale artificiale.

Cu apele noastre minerale ungare mai toate apele minerale străine se pot supleni.

Pe vremea aceea în ziarele Dsale pe când cu o îndrăzneală adevărat rusească susținea că toleranța religiei ortodoxe e superioară celei catolice și că numai prin ortodoxism se poate salva românismul, pe atunci, și chiar pe a doua pagină, tipărea omorurile comise de Greci în Macedonia asupra Românilor, cari cer să-și conserve limba lor în biserică și școale! Dovadă aceasta, că totdeauna oamenii cari apără o cauză pierdută nu știu ce vorbesc și să contrazică. Altcum Dl Iorga în ziarul său de pe același timp „Jurnalul“ i-a mai tăiat Dlu Brăescu din avântul său pentru ortodoxism spunându-i între altele, că „lumina nu a venit Românilor din Orient ci din Occident.“

Azi am văzut, că scoate altă foaie, tot cu titlu de „Le monde Orthodoxe“ și „Lumea ortodoxă“ și scrisă ca și titlu în două limbi: franceză și română. În textul francez își scrie numele „Scurta“ pe franțuzește „Scourta“ iar numele său de familie îl modifică pe italienește „Braesco,“ sau cum s'ar putea zice: l-e catolicește pe ambele, pe când ca avocat al ortodoxiei mai bine și-ar fi rusificat și ortodoxit numele, scriindu-l: *Braescof...* După 3 numere însă a repauzat această revistă în două limbi, căci publicul nu o cum-pără. Ce rău că oamenii și advocații mai cetiți și cu o cultură superioară, cum se pare și Dl Brăescu, se angajază a apăra cauze sau procese nedrepte și să spună că dacă Mitropolitul catolic actual dă o pastorală ca și oricare alt Mitropolit sau Episcop român, ori că în catedrala catolică vine în anumite timpuri un predicator francez cu renume ca părintele dominican Olivier pentru a predică în postul Paștilor, să spună că „agenții catolici lucrează nu dorm,“ că „jesuiții nu stau la tocmală.“ Cu alte cuvinte: propagandă catolică în toate și peste toate.

Nu de mult am cetit în ziarele românești această informație „Eri dimineață s'au botezat (?) la biserică ortodoxă „Alexe“ din București, 2 bătrâni catolici, bărbatul cu soția, anume Christache și Maria... fără ca eclesia catolică de aci să cresteze undeva această dezertare (căci nu o fi fost doar și botez?) dela catolicism; dacă însă din contră trece cineva dela ortodoxi la catolici toate ziarele dau aceasta ca știre senzațională și și periculoasă, cu litere groase și lungi de 3—4 centimetri. Fiește că fiecare om se simte dator să propăvăduiască și să propage ideile și credințele sale, ce el l-e crede bune și folositoare. Dacă pe terenul politic atâtea partide: conservatori, liberali, democrați, socialiști, republicani și alte grupări, au principiile lor, cu cari se separă unul de altul și se combat... de ce n'ar fi această propagandă mai admisibilă și chiar impusă pe terenul credinții religioase și dogmatice! De cât, este propagandă și propagandă: Pe când catolicii fac propaganda culturală, cu cartea, predici și dovezi, pe atunci ortodoxii, mai ales în Macedonia o fac cu sapa și cu lopata,

cu revolverul și iataganul... Și pe când călugării și călugărițele catolice se susțin singuri, prin instrucția ce o dau lumii, construind școale și biserici, pe unde străbat, pe atunci călugării și călugărițele noastre ortodoxe nu sunt capabile de așa ceva, ci le întretine statul ca în schimb în mănăstirile lor să se perpetueze desfrânări de cari zilnic se ocupă ziariștii noștri.

(Va urmă).

M A I N O U.

Dl Dr. Augustin Bunea — membru al Academiei Române.

La încheierea numărului nostru primim știrea, că părintele canonic Dr. Augustin Bunea, a fost ales membru ordinar al Academiei Române. Știrea ne-a înveselit deși nu ne-a surprins, căci activitatea pe terenul literar a noului academician ne eră prea bine cunoscută. E o confirmare a meritelor unei vieți laborioase, o confirmare și dincolo de Carpați din partea celui mai înalt for de știință. La noi, noul academician eră cunoscut de mult și apreciat tot atât de mult.

Născut la 1857, părintele canonic Bunea, cu puterea și dragostea de muncă, de care a dat atâtea strălucite dovezi, se află la vârsta cea mai frumoasă, pentru a-și urmări rodnică d-sale activitate.

Din bucuria, cu care cetitorii noștri vor întâmpina această meritată distincție, „Unirea“ încă își reclamă partea ei, fiind noul academician unul dintre fondatorii ei, unde a scris, în anii anteriori, sute de articole.

La mulți ani!

Noutăți.

Pentru școala confesională. Marele proprietar *Eugen Bianu* din Făget a făcut o fundație de 6000 cor. ca interesele acestui capital să servească pentru întregirea salariului învățătorului. — Ori ce elogii sunt superflue, fapta dlui Bianu, vorbește mai mult decât ori ce cuvinte bine sunătoare. Dacă fiecare școală și-ar afla astfel de mecenaj generoși, chestia învățământului popular ar fi salvată.

Serbarea Pavel la Beiuș. Din o lungă scrisoare, ce primim dela Beiuș, estragem câteva șire, relativ la o frumoasă sărbătoare, aranjată de tinerimea școlară în memoria neuitatului patron al școalelor, Marele Episcop Mihail Pavel. După părăstasul celebrat în biserică parohială, în fața unui public numărös, s'a început festivitatea în spațioasa sală de gimnastică sub conducerea prof. Dr. C. Pavel. Cuvântul de deschidere rostit de prof. Dr. P. Hetcou, ce-l publicăm în foia de azi, a descris în colorii vii meritele Marele Episcop Pavel, a cărui viață întreagă, n-a fost decât o jertfă pentru alții. De asemenea a fost bine lucrată disertația stud. Flueraș despre Epica lui Coșbuc și frumoase cântările corurilor. — O asemenea serbare s'a dat și la internatul de fetițe.

Prelegeri populare. Foarte succese prelegeri populare a aranjat despărțământul Blaj al Asociațiunii și Duminecă la 6 Iunie a. c. Prelegătorii întruniți în casa dlui Ioan F. Negruțiu prof., director al despărțământului, deodată au plecat în 4 comune: *Hususeu, Micăsasa, Tapu și Cenadie.*

În *Hususeu* unde s'au adunat ascultători și din satele vecine, a vorbit: *I. F. Negruțiu* despre Asociațiune; *Dr. Ioan Sâmpălean* despre stricăciunile alcoolului; *Ioan Maior* despre îngrijirea vitelor; *Emil Vlăsa* despre ierarea pământului.

În *Micăsasa* a vorbit: *Dr. Ioan Rațiu* despre folosul învățării, *Iustin Hossu* despre bunătatea ce ni-o poate aduce creșterea bivoliilor.

În *Tapu* a vorbit: *Dr. A. Cheșianu* despre sănătate și boalele produse de alcool; *Ștefan Roșian* despre datorințele creștinilor buni și despre tovărășii, asigurări.

În *Cenadie* a vorbit: *Dr. Octavian Prie,* despre lucrarea pământului, iar *Niculae Pop* despre cultivarea și îngrijirea viilor.

În tot locul s'au împărțit poporului cărți folositoare.

Necrolog. † *Ilie Posmușian*, paroh gre-cat. în Ragla, dieceza Gherlei, după un morb greu și îndelungat provăzut cu sf. Sacraminte și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului, Mercuri în 9 Iunie st. n. 1909 în al 59-lea an al etății, al 33-lea al preoției și al 19-lea al văduviei.

Odihnească în pace!

A V I Z I

Aduc la cunoștința M. On. Domni protopopi și preoți, că după o praxă de mai mulți ani făcută în străinătate în arta picturii bisericesti, m'am stabilit în comuna mea natală Agârbiciu tr. Mediașului, unde încă am pictat ambele biserici.

Primesc în lucrare ori ce pictură în ulei ca: iconostase, ori ce icoane, toate mărimile pe pânză, lemn, ținc, etc. reparaturi și reînnoiri, cu prețurile cele mai moderate.

Poșed atestate de mulțumire despre lucrările mele.

Cerând sprijinul on. obstei române semnez cu toată stima

Niculae Baciu,

pictor pentru biserici.

Agârbiciu (Szász-Egerbegy)

(23) 2—3

Sirolin

produce poftă de mâncare îngrășă, oprește tusa, regulează secrețiunea, și oprește asudarea peste noapte.

Se recomandă zilnic de medici și profesori contra officei, guturaiului, tusei măgărești, scrofulei și influenței

Fiindcă sunt imitațiuni fără preț se ceri totdeauna pachetare originală de „Roche“.

F. Hoffmann-La Roche et Cie,
Basel (Helveția).

„Roche“

La ordin medical îl primești din ori ce farmacie
— Prețul unei sticle 4. — cor. —

(4) 18—35

Partea literară.

Un scriitor maghiar despre țările românești în prima jumătate a veacului XVIII.

(Continuare).

Iasi, la 21 Iulie 1739.

Am ajuns aici Iubită mătușe în pace. Până la Focșani am venit boierește, în trăsura voevodului. A fost poate a celui dintâiu voevod muntean. Orice a fost, dar în sfârșit a fost trăsură. Dela Focșani și până aici am venit încet și rău, pentru că pretutindinea sunt niște cai de poștă mari și răi. Dar ce călătorie admirabilă am avut! Despre timp nu vorbesc, că a tot ploat — și mai ales în Moldova am fost ca niște găini de uzi — dar ce teritor admirabil, prin ce locuri trece omul dela București până la Iasi, încât ochiul nu sa poate îndestul desfătă. Ce păcat că acestea frumoase locuri sunt pustii, în două zile dacă odată am dat de locuință omească. Eu nicio dată pământ mai frumos ca acesta nu am văzut. A fost o plăcere călătoria noastră și o mireasă cu desfătare ar fi făcut aceasta călătorie, pentru că dela București și până la Iasi ar fi călcat tot pe flori — toate câmpurile au fost acoperite de flori, încât caii călcau tot pe scânteiuțe și tulpe. Cu un cuvânt pretutindinea am mers prin grădini de flori. Dar încă dacă aceasta plăcere a noastră nu ar fi fost tulburată de frică, că ne temeam mereu nu cumva din vre-o parte să năvălească asupra noastră oameni puși anume. Le puteam arată nu-i vorbă fermanul sultanului, dar știu, că mult le pasă de aceasta și ne-ar fi dus cu deasila la prânz la Lobkovitz. Nouă chiar, că nu ne-ar fi trebuit aceasta cinst. Iar păzitorii noștri, cum zăreau vre-un călăreț, să uitau încătrău e pădurea.

Îți poți inchipui Iubită mătușe, cât am oftat, când am trecut pe lângă munții țării mele. Bucuros m-aș fi dus până la Zagon, dar Domnul a ascuns drumurile, ce duc acolo; căci tot pământul e a Lui. Ieri la distanță de 1 $\frac{1}{2}$ mil dela oraș ne-am întâlnit cu secretarul voevodului, care salutându-ne în numele stăpânului său, ne-a poftit în trăsura stăpânului său și am mers cu mare cinst în oraș apoi la locuința noastră. Azi dimineață voevodul

trimitându-ne vorbă, că putem fi primiți și trimitând trăsura după noi, ne-a primit cu mare ceremonie în cort, pentru că și voevodul e în tabără. Am fost la el cam un ceas și jumătate. Știe cum trebuie să trateze cu străinii — nu e mirare, că a fost la Poartă dragoman mare. După audiență ne-a trimis la quartir. Așa ne primesc aceștia, că așa au poruncă, dar mâne nici în seamă nu ne mai bagă. Pentru că așa e greul mai ales dacă și numai de o palmă îl ridici dela pământ. Căci dacă cel de rând e plin de trufie, cum să nu fie cel pus sus, mai ales dacă mai poruncește și unei țări întregi? Muscalii să apropie de Moldova. Mai multe acum deocamdată nu-ți pot scrie, — de altădată și altele. Rămân al mătușei, dacă își grijește de sănătate, supus serv.

Iasi, la 22 Iuliu 1739.

A trecut o lună, decând îmi petrec zilele în acest oraș urât, că și Zai de mult a plecat la Hotin. Am fost de vre-o câteva ori la voevodul. Dar văd eu, că aceia pentruce m-au trimis pe mine aici e un lucru zădarnic. Am destulă ocaziune să mă plictisesc, că boierii acestia sânt față de străini ca niște urși. Nu știu, că o fac aceasta, fiindcă li-e firea lor așa sau că nu cutează să convină cu străinii, că sunt tare sălbatici. Am fost la câțiva, cari au marca vulturului cu două capete — acestia toți zic, că sunt din familia Cantacuzino — poatecă și garda mea e din această familie, având aceiaș marcă cu toate că e croitor. Ca să meargă cineva la străini, sau să-l invite la prânz, cum e obiceiul între oameni, nu să pomeneste pela acești urși. Eu încă mi-am propus să nu merg la nici unul. Când merg la voevodul, toți mă fac Măriasa, că văd cum tratează voevodul cu mine. Altcum așa stau aici, ca și când eu aș fi singur în oraș.

Până acum nu mă pot lăuda cu prietinia nimenuia afară de mitropolitul de aici. Când merg la el, mă primește cu bucurie și ca să-și arete bunăvoința față de mine, mi-a trimis de câteva ori și ceva de mâncare, așa ceva ales, ce nu să află aici în oraș. Aceasta o am luat eu de bine, nu pentru mâncare, ci pentru că e așa de bun față

de mine, pentru că eu am aici așa o masă de ași putea ținea cu 10 oameni mai mulți decâti am. Am și cu aceia noroc, că e aici un pater italian, cu acela mînc și vorbesc, acela de nu ar fi, nicioand nu mi-ași deschide gura numai când mînc. Dacă aș avea voie să merg la crășmă, acolo ași avea destulă ocaziune să vorbesc cu popi români, că prin crișmele acestea în jurul fiecărui butoiu stau cel puțin 10 popi și stau în jurul aceluia, ca în jurul unui mort. După acestea îți poți inchipui, că nu mi-se tocește limba vorbind. Las' să mi-se tocească piana în scris, că am vreme destulă, și fie scrisul acesta în loc de vorbă.

Să vorbim deci puțin de oraș și de stările de aici. Orașul e într'un deal, într'un loc destul de frumos. Apa însă trebuie să o aducă de departe locuitorii. Cinci sau șeasă mănăstiri amărâte fac pe orașul Iasi, că altcum pentru casele de aici l-am putea numi sat. Negoțul îl poartă jidanii și armenii. Dacă însă voevozii ar fi stabili și ar fi de aceia, cari vreau binele țării, s'ar putea face aici un negoț foarte mare, cu mult mai ușor și mai mare, ca în București. Unde poate fi un pământ mai bun și mai frumos ca aici? Toate câte le rodește pământul sunt aici mai frumoase și mai bune, ca airea, — tot felul de plante de grădină și de câmp... Unde ai putea vedea vite mai frumoase ca aici? Unde se poate mîncă mai bună carne de vacă ca aici. Apoi vinul, să poate pune pe masa oricui — vinul de Cotnar să bea cu deliciu.

Locuitorii însă sunt, ca animalele sălbatice, lasă locul acesta frumos din cale afară pustiu și locuiesc în păduri. Numărul boierilor aici e foarte mic, dacă sunt zece sau doisprezece de aceia, cari să pot numi domni, ceialalți nu-i increastă nime. De drept sunt sub împărăția turcească, de fapt însă sunt în jugul grecilor. Toate oficiile mai mari, mai proventuoasă, înalte și de jos sunt în mâinile grecilor. Principele fiind totdeauna un grec, acesta favorisează neamul său și crede mai mult aceluia și face cu boierii ce-i place. Și acuma cine e aci, hățmanul suprem, celce poruncește oștirea întregi? E fratele unui

cojocar grec bogat și înaintea acestuia trebuie să-și plece capul și genunchele ceialalți boieri.

Dar ce-mi pasă mie de toate acestea când eu trebuie să mă plictisesc mâncând pâine și bând vin de Cotnar? Pe aici în toată ziua vin vești rele; muscalii să apropie de Hotin, toți tremură și să gată de drum. Dumnezeu să mă iea în paza sa. El știe, că de ce m-a adus aici. Zilele trecute a fost aici un sol muscăiesc, a mers în tabăra inamicului. Și eu am fost la voevodul mi-am luat rămas bun dela el, că ieri a plecat și el de aici cu mare pompă cu toate oștirile lui. Dar ce oștire? Nici nu se poate numi oștire, sunt mai mult niște păzitori de vie. E un pașă cu ei, cam la 40—50 de oameni. Oștirea întreagă, zicând mult, dacă o poți socoti la 1500 de oameni. Mai pe urmă au dus tunurile de cetate, pe cari în caz de nevoie le poți umplea și cu nuci. Toți aceștia au plecat și m-au lăsat aici. Acum să văd, ce voi face. Atâta știu, că voevodul s'a îngrijit de mine și m-a lăsat în grija caimacamilor, căci aici a lăsat trei caimacami, sunt trei boeri de aici, unul e cancelariu. Aceștia

nu ne vor apăra pe noi! Să poate întâmplă, că într'o noapte să năvălească asupra noastră din Osik și pot da de mine în pat. Și n-am lipsă ca oameni de aceștia, să mă îmbrace. Rămân al mătușei plecat serv.

(Va urmă).

Bibliografie.

A apărut:

Biblioteca Românească Enciclopedică Socec Nr. 54—55: Punga nuvele și schițe de Em. Gârleanu.

E în deobște cunoscut, că după Brătescu-Voinești, singurul nuvelist dintre scriitorii nostri mai tineri, e dl Em. Gârleanu. Trecând încă de timpuriu dela povestire la nuvelă, dl Gârleanu a dat până acum publicității un ciclu de nuvele de o rară frumusețe ce au avut darul de a-i asigura un loc de frunte printre maeștrii nuvelei române. Din acest ciclu fac parte multe din bucățile ce alcătuiesc acest nou volum al dlui Gârleanu, — „Punga“ în care sunt de remarcate prin puternica lor ingeniozitate, nuvelele „Punga,“ „Furnica,“ „O licitație,“ „Flămând“ etc. . . .

1. *Teologia dogmatică fundamentală* de Dr. V. Suctu prof.

vol. I. *Apologetica creștină* fco. 5•3•0
vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fco. 5•3•0

2. *Teologia dogmatică Specială.*

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea*

Domnului și Grația. fco. 7•30 cor.
vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* fco. 7•30 cor.

3. *Hipnotism și Spiritism* 1•50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din cassele bisericești pentru biblioteci. — Să afle de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

PSALTIREA Profetului și Împăratului DAVID.

Prețul: crudo 2•20, leg. în pânză 3•— leg. în piele 4•— Se afle de vânzare la Librăria Seminarului teologic din Blaj.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

Redactor respnz.: Augustin Gruția.

Licitație minuendă.

Curatorul bisericesc gr.-cat. din Posmuș tractul Fărăgăului în 27 Iunie a. c. st. n. la 10 oare a. m. va ține în școala gr.-cat. din Posmuș licitația minuendă pentru edificarea bisericii. Prețul statorit e: 11,020 coroane 74 fil. din suma aceasta se va subtrage materialul ce-l vor presta parohienii.

Cauțiune a să depune suma de 700 cor. Planul, preliminarul și condițiunile se pot vedea în cancelaria parohială începând din 20 Iunie, până în 27 Iunie a. c. st. n.

Constantin Rusu, Ștefan Vervă,
paroh gr.-cat. curator primar.

(25) 1—3

Important pentru toți proprietarii de pământ!

Cartea apărută în curând:

„Sfaturi și îndrumări în afaceri de dare.“

CUPRINSUL:

1. Din istoria dărei. 2. Legile de dare până la 1909. 3. Legea nouă despre darea pământului în general. 4. Darea pământului la începutul erei constituționale. 5. Cum s'a întâmplat prima clasificare a pământului? 6. Cât e darea pământului la proprietățile mari, și câtă e la cele mici? 7. Legea despre darea de pământ. 8. Explicarea legii. 9. Cine poate cere clasificarea din nou a pământului? 10. Cum se face clasificarea? 11. Cum să-și caute țăranul dreptul? 12. Clasificarea din nou nu costă pe oameni nici un ban.	13. Cum se reduce darea? 14. Asămănare între legea veche și cea nouă. 15. Cât pământ este în țară? 16. Domnii mari cum scapă de dările comunale? 17. Sistemul nostru de dare pe cei mici și pe cei mari și îngrășă. 18. Legile despre manipularea dărilor. 19. Cum să poate cere înapoi darea plătită pe nedrept? 20. Unde să apelăm? 21. Când trebuie să plătim dările și când putem căpăta amânare? 22. Când să iartă darea? 23. Cum să cere iertarea dării? 24. Câtă dare să iartă? 25. Ce să facem, dacă vine executorul? 26. Cum să face licitația legală? etc.

Din acest cuprins ori cine se poate convinge, că aceasta carte e de mare importanță pentru toți. Rugăm pe preoți, pe învățători și pe toți binevoitorii poporului, să răspândească aceasta carte atât de prețioasă pentru țăranul nostru. — Un exemplar costă 1 coroană. Dacă deodată se comandă 10 exemplare, atunci un exemplar costă 80 fileri. Plus pentru poștă 5 fileri □ □ □ pentru fiecare bucată. Bani să se trimită înainte, că prin rambursă costă mai mult poșta, la adresa: □ □ □

Administrațiunea foii „POPORUL ROMAN“

Budapesta, VII, István-ut 11.

Traian A. Todorescu,
 producător de vinuri în Világos (Șiria)
 livrează vinuri foarte bune, și curate
 după dealurile cele mai renumite,
 dela 50 ltr. în sus (în engros) cu pre-
 țuri moderate depozitari: Musca-ma-
 derat, Galșa, Șiria, Covasini, Minis.

Centrala: Világos (Com. Arad) la
 dorință prospecte gratuite.

(49) 30-52

„Recomandăm proprietarilor de vii
 cu toată căldura tovarășia românească
 „Mugurul“ însoțire economică-comercială
 în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde
 altoie de viță de vie de toate speciile pe
 cum și viță americană cu și fără rădăcină
 și la dorință însoțirea dă instrucție gratis
 ori cui în toate ramurile viticulturii.

(84) 33-52

„Sădirea și cultivarea viei“

de

Nicolae Pop.

Prețul: 2 coroane + 20 fileri porto.

Se poate procura dela Librăria seminarială
 din Blaj—Balázsfalva.

● Circulația trenurilor

prin gara Küküllőszög—Blaj — valabilă dela 1 Maiu 1909.

De către Brașov, tren personal	12·48	de către Teuș	2·08
„ accelerat	7·22	„ „	8·53
„ mixt	6·57	„ „	9·04
„ accelerat	2·51	„ „	12·22
„ personal	1·48	„ „	12·39
„ accelerat	10·01	„ „	5·40
„ personal	9·29	„ „	4·03
Dela Parajd: „ mixt	8·44	cătră Parajd	3·02
„ personal	12·43	„ „	9·34
„ mixt	6·54	„ „	2·55

Atențiune!

Altoi de viță de vie să nu comanzi până
 ce nu vei cere dela mine Prețurent!
 Mia de altoi de viță de vie e cu 140 cor.
 Delaware costă mia 100 cor. □ □ □ □ □

Adresa:

Szigyártó Nagy Mihály

Felsősegéd, Somogy megye.

(50) 25-25

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer pentru
 clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

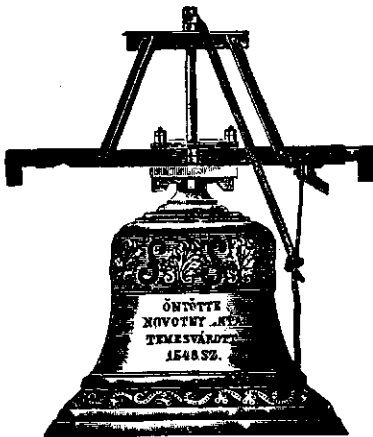
(46) 31-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor
 nouă, pe cum la turnarea de nou a clopo-
 telor stricate, mai departe spre facerea de
 clopote întregi armonioasă, pe lângă ga-
 ranție pe mai mulți ani, provăzute cu ad-
 justări de fer bătut. construite spre ale in-
 toarce cu ușurință în ori ce parte, îndată
 ce clopotele sunt bătute de o latură prin
 aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu
 deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe
 ori premiate, cari sunt provăzute
 în partea superioară — ca violina —
 cu găuri după figura S și pentru
 aceea au un ton mai intensiv, mai
 limpede, mai plăcut și cu vibrarea
 mai voluminoasă, decât cele de sis-
 tem vechiu, așa, că un clopot pa-
 tent de 327 kg. este egal în to-
 nul unui clopot de 461 kg. făcut
 după sistemul vechiu. Mai departe
 se recomandă spre facerea scaune-
 lor de fer bătut, de sine stătă-
 toare, — spre preadjustarea clo-
 potelor vechi cu ajustare de fer
 bătut — ca și spre turnarea de
 toace de metal.

prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiu

(45) 31-5

➤ întemeiată la anul 1868 ◀

Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii),
 asigură în cele mai avantajoase condiții:

☼ contra pericolului de incendiu și exploziune. ☼
 edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, întrețări și alte produse
 economice etc.

☼ asupra vieții omului ☼

în toate combinațiile, capitale pentru cazul
 morții și cu termen fix. asigurări de copii, de
 zestre, rente pe viață înțeleg etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală
 Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a
 capitalului.

Valori asigurate contra in- capitale asigurate asupra
 cendiului: vieții:
 95,816.412 coroane. 9,882.454 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit:
 pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru
 capitale asigurate pe viață 4,028,113.12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:
 Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu
 I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița,
 Cluj și Oradea mare pe cum și dela subagenții din
 toate comunele mai mari.